

דו"ח בטיחות בדרכים ישראל בהשוואה לאירופה

ספטמבר 2021

פתח דבר

שנת 2020 תיזכר בספרי ההיסטוריה כשנת הקורונה אשר הכתה בכל העולם כולו והשפיעה על כל תחומי חיינו. בבואנו לבחון את נתוני תאונות הדרכים בהשוואה לשאר מדינות אירופה, עלינו לקחת בחשבון כי מדינות רבות חוו את המגיפה בצורה שונה. לאופי הסגרים השפעה ישירה על מידת הנסועה בכל מדינה וכך גם על מידת הירידה בהרוגים.

הדו"ח המובא לפניך סוקר לא רק את השינוי שביצעה כל מדינה בשנת 2020 לאורה של הקורונה, אלא גם את התוצאות לאורך עשור ושני עשורים לאחור במאבק בתאונות הדרכים. הנתונים אשר יוצגו בדו"ח זה מציבים את ישראל בתחתית המדינות בשינוי מספר ההרוגים מתאונות דרכים בשני העשורים האחרונים.

המסר המרכזי העולה מן הדו"ח הוא ההכרה ביכולת של מדינות להפחית את מספר ההרוגים והפצועים קשה בתאונות דרכים בעשרות אחוזים לאורך שנים. אין מדובר בגורל אלא במאבק שניתן להצליח בו ולמעשה להציל חיי אדם, כפי שמדינות רבות מוכיחות זאת. לאור האמור לעיל, עלינו כמדינה מוטלת החובה המוסרית לפעול ביתר שאת למען בטיחות התושבים בכבישים.

יש לאשר את התכנית הלאומית לבטיחות בדרכים בהקדם ולוודא כי היא זוכה לתקצוב אשר יאפשר את הוצאתה מן הכוח אל הפועל. המשך התנהלות הרשויות האמונות על הבטיחות בדרכים, ללא תכנית לאומית, ללא מפת דרכים ברורה, תהווה המשך ישיר להתנהלות המדינה בשנים האחרונות ותוביל בהכרח לתוצאות דומות.

במקביל, עלינו כחברה מוטלת האחריות להפוך כל אבן אפשרית במטרה להציל חיי אדם, אם מדובר במגיפה בריאותית ואם מדובר במגיפה הפוקדת את ישראל ושמה תאונות הדרכים.

בברכה,
אהז קיטה
מנכ"ל עמותת אור ירוק

כללי

החל משנת 2007 ישראל משתפת פעולה עם ארגון ה-ETSC (המועצה האירופית לבטיחות בתחבורה). הקשר עם הארגון נעשה בעבר באמצעות מכון רן נאור מיסודה של עמותת אור ירוק. כחלק מפעילותו, מפרסם הארגון דו"חות מעקב המשקפים את רמת הבטיחות בדרכים במגוון נושאים בקרב מדינות אירופה ובכללן ישראל. תמונת מצב זו מאפשרת לנו לבחון את מיקומה של ישראל בהשוואה למדינות המתקדמות וכן ליצור שיתופי פעולה בנושאי בטיחות עם מדינות אלו.

מטרה

הדו"ח מבקש להציג את תמונת המצב של ישראל אל מול מדינות אירופה בשנה האחרונה ולאורך השנים האחרונות. מטרת הדו"ח היא לבחון את התוצאות של הפעילות שנעשתה בשנים האחרונות במדינות השונות בתחומי בטיחות בדרכים.

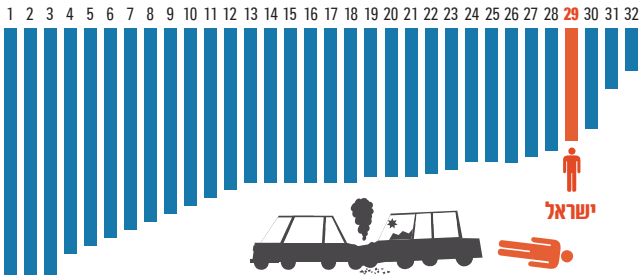
שיטה

דו"ח זה מבוסס על הדו"ח השנתי של ארגון ה-ETSC (המועצה האירופית לבטיחות בדרכים). הדו"ח אשר מציג את הממצאים ואת המדינות המובילות בתחום, בנוי על בסיס נתונים המועברים על ידי המדינות השונות ואשר מנותחים ומעובדים על ידי הארגון.

ישראל בהשוואה למדינות אירופה

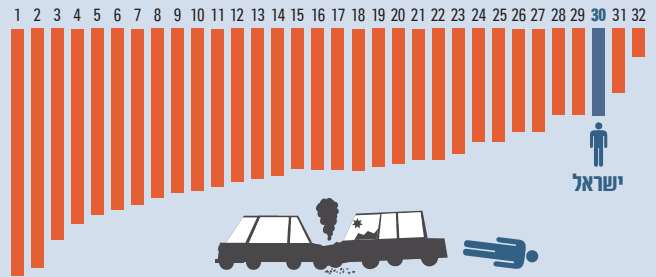
שינוי בהרוגים בשנים 2001-2020:

מקום 29 מתוך 32 מדינות

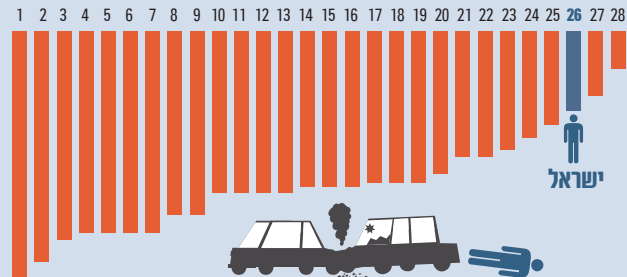
שינוי בהרוגים בשנים 2010-2020:

מקום 30 מתוך 32 מדינות

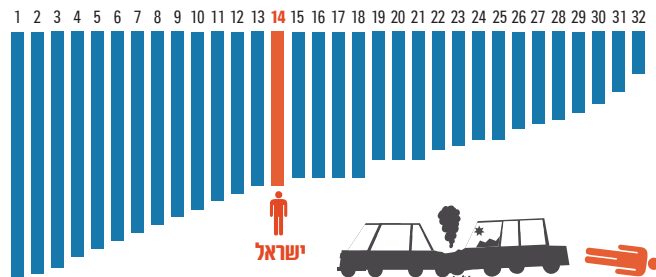
פצועים קשה:

מקום 26 מתוך 28 מדינות

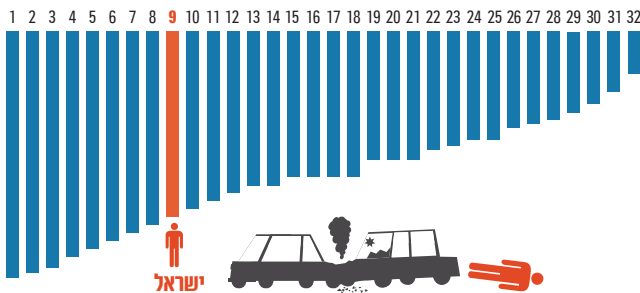
שינוי בהרוגים בשנים 2019-2020:

מקום 14 מתוך 32 מדינות

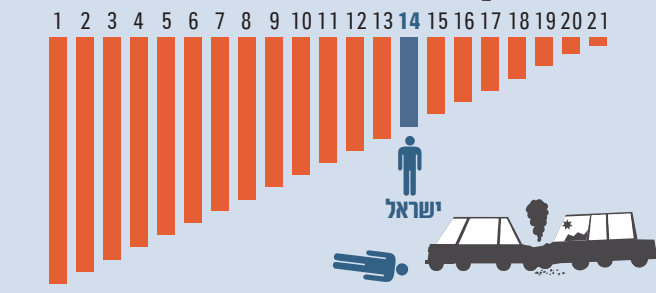
ההרוגים למיליון בני אדם:

מקום 9 מתוך 32 מדינות

הרוגים למיליארד קילומטר נסיעה:

מקום 14 מתוך 21 מדינות

היעד האירופי לעשור הקרוב:

50% הפחתה של

בהרוגים ובפצועים קשה מתאונות דרכים

משנת 2010:

פורטוגל, ספרד, קרואטיה, בלגיה, סלובניה, איטליה, ליטא, בולגריה, דנמרק, אוסטריה והונגריה הפחיתו את ההרוגים מתאונות דרכים מעל הממוצע האירופי

ממצאים עיקריים – ישראל בהשוואה למדינות אירופה

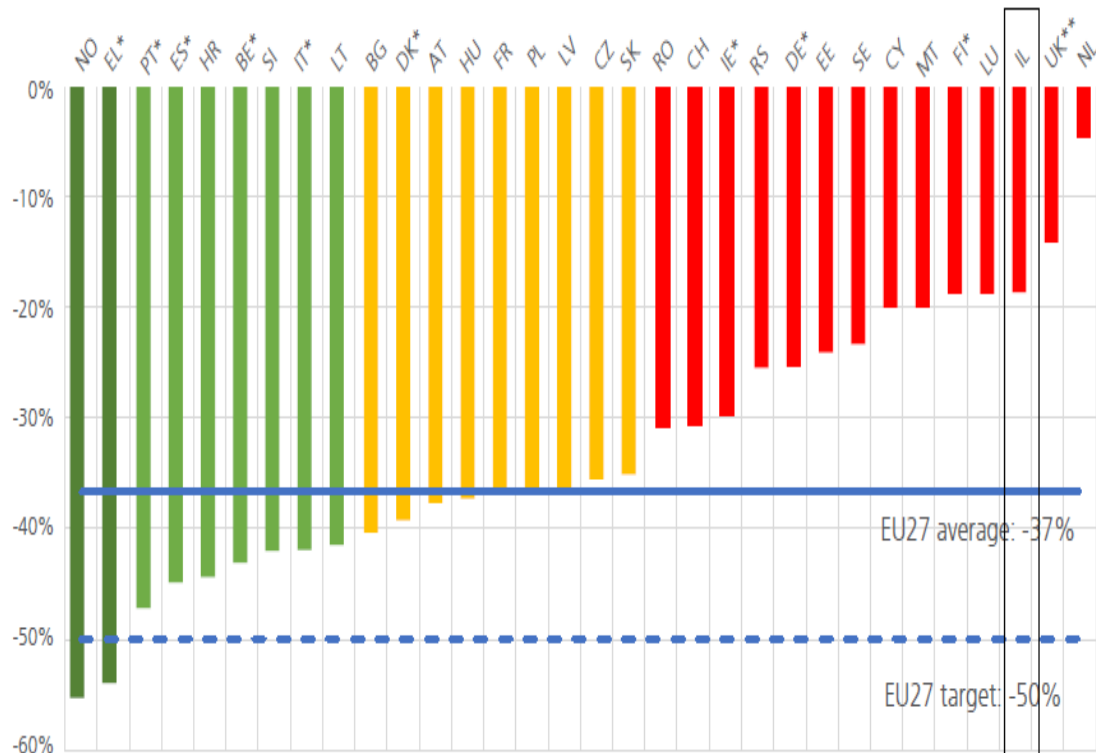
- שינוי בהרוגים בשנים 2010-2020 : מקום 30 מתוך 32 מדינות.
- שינוי בהרוגים בשנים 2001-2020 : מקום 29 מתוך 32 מדינות.
- שינוי בהרוגים בשנים 2019-2020 – מקום 14 מתוך 32 מדינות.
- שינוי במספר הפצועים קשה : מקום 26 מתוך 28 מדינות.
- הרוגים למיליארד קילומטר נסועה : מקום 14 מתוך 21 מדינות.
- הרוגים למיליון בני אדם : מקום 9 מתוך 32 מדינות.
- משנת 2010 : פורטוגל, ספרד, קרואטיה, בלגיה, סלובניה, איטליה, ליטא, בולגריה, דנמרק, אוסטריה והונגריה הפחיתו את ההרוגים מתאונות דרכים מעל הממוצע האירופי.
- היעד האירופי לעשור הקרוב : הפחתה של 50% בהרוגים ובפצועים קשה מתאונות דרכים.

הממצאים בהרחבה

שינוי בהרוגים בשנים 2010-2020: מקום 30 מתוך 32 מדינות

בין השנים 2010-2020 מדינת ישראל צמצמה את מספר ההרוגים מתאונות דרכים בשיעור של 18.7%. בהשוואה בינלאומית ל-32 מדינות אירופה, ישראל נמצאת במקום ה-30 בצמצום ההרוגים מתאונות דרכים.

בעשור האחרון כל מדינות אירופה הפחיתו את הרוגי תאונות הדרכים בשיעור ממוצע של 37% ואילו בישראל כאמור מספר ההרוגים ירד בשיעור של 18.7% בלבד - כמחצית מהממוצע במדינות האיחוד. נורבגיה, יוון ופורטוגל נמצאות במקומות הראשונים עם נתוני ירידה בהרוגים של כ-50%.

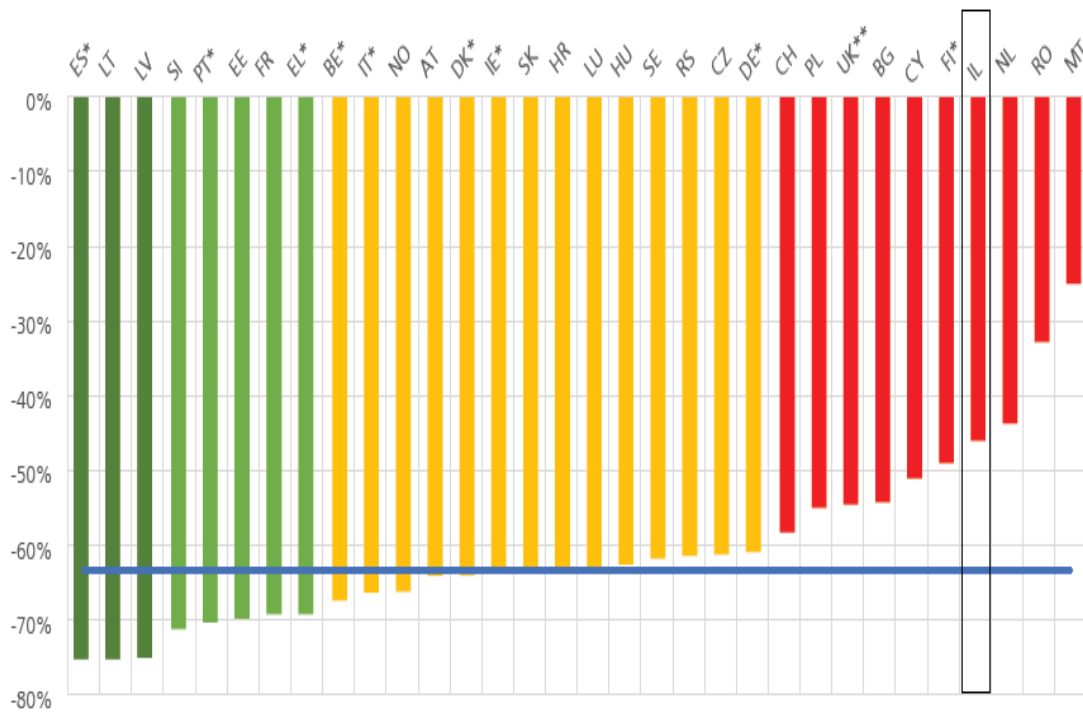

• מקור: המועצה האירופית לבטיחות בדרכים

שינוי בהרוגים בשנים 2001-2020: מקום 29 מתוך 32 מדינות

בין השנים 2001-2020, מדינת ישראל הפחיתה את מספר ההרוגים מתאונות דרכים בשיעור ממוצע של 46%. בהשוואה בינלאומית ל-32 מדינות אירופה, ישראל נמצאת במקום ה-29 מתוך 32 מדינות, בצמצום ההרוגים מתאונות דרכים.

באותן שנים מדינות אירופה הפחיתו את מספר ההרוגים מתאונות דרכים בשיעור ממוצע של 63%. ספרד, ליטא ולטביה הציגו את הנתונים הטובים ביותר והצליחו לצמצם את ההרוגים בשיעור של כ-75%.

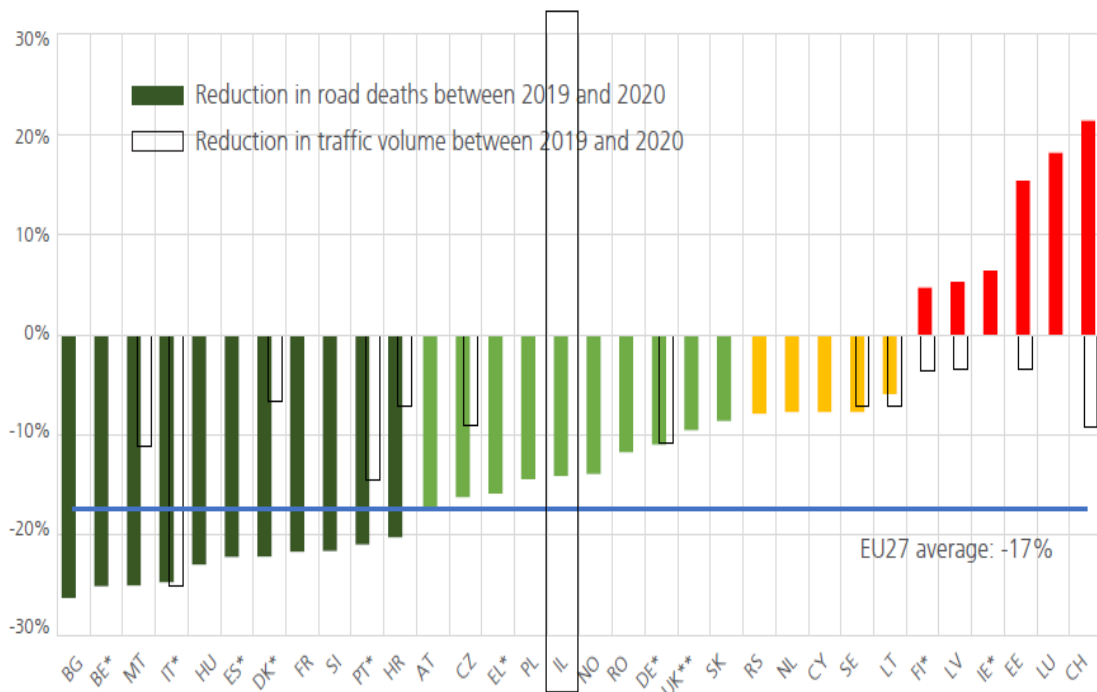
• מקור: המועצה האירופית לבטיחות בדרכים

שינוי בהרוגים 2019-2020 – מקום 14 מתוך 32 מדינות

כאשר בוחנים את שינוי מספר ההרוגים מתאונות דרכים בין 2019-2020, בישראל נרשמה ירידה בשיעור ממוצע של 15.4%. בכך ניצבת ישראל במקום ה-14 מתוך 32 מדינות אירופה. בשנה שחלפה מדינות האיחוד הורידו את מספר ההרוגים בשיעור ממוצע של 17.2%.

בולגריה, בלגיה ומלטה הן המדינות המובילות בשינוי מספר ההרוגים מתאונות דרכים בשנת 2020 מבין מדינות אירופה.

חשוב לזכור כי שנת 2020 הייתה שנת קורונה וסגרים ולכן מדד ההשוואה איננו מייצג נכונה את כל הנתונים. מדינות רבות חוו צורות וסוגים שונים של סגרים בעקבות הקורונה אשר הפחיתו באופן ניכר את נסועת כלי הרכב בכבישים. ניתן להעריך כי ישנו קשר ישיר בין הירידה בהרוגים מתאונות דרכים לעוצמת ומשך הסגר בכל מדינה.

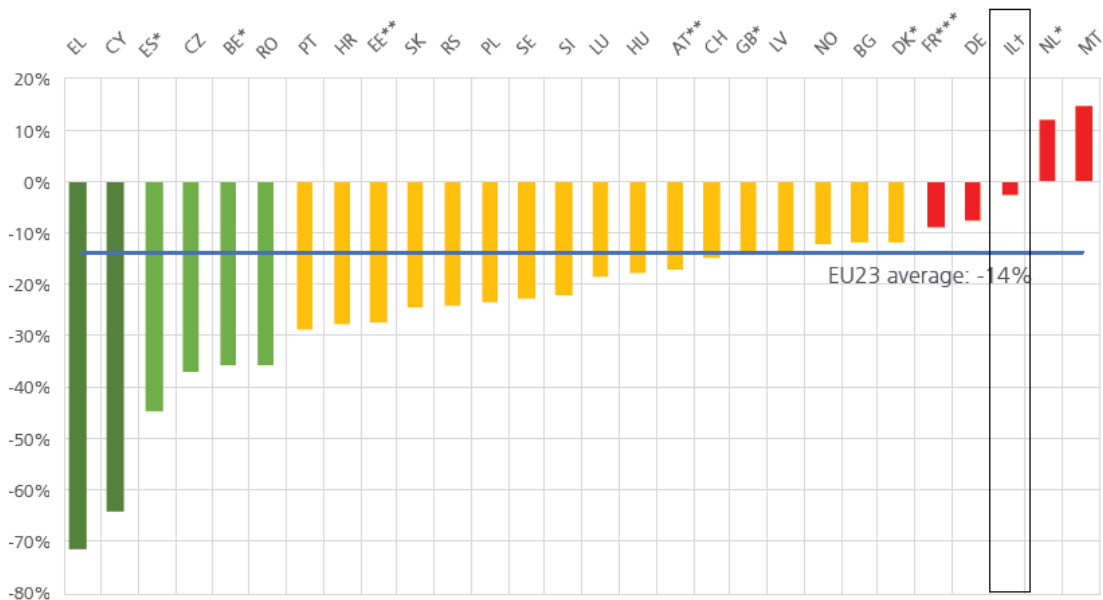
• המועצה האירופית לבטיחות בדרכים

פצועים קשה: מקום 26 מתוך 28 מדינות

לעיתים ההבדל בין פצוע קשה בתאונת דרכים לבין הרוג בתאונת דרכים הוא כחוט השערה. בשינוי מספר הפצועים קשה ישראל ניצבת במקום ה-26 מתוך 28 מדינות אירופה. בעוד שמדינות אירופה הורידו את מספר הפצועים קשה בשיעור ממוצע של 13.9%, מספר הפצועים קשה מתאונות דרכים בישראל ירד בשיעור של 2.6% בלבד (הנתונים נכונים לשנים 2013-2019).

יוון, קפריסין וספרד מובילות בצמצום הפצועים קשה מתאונות דרכים מבין מדינות אירופה.

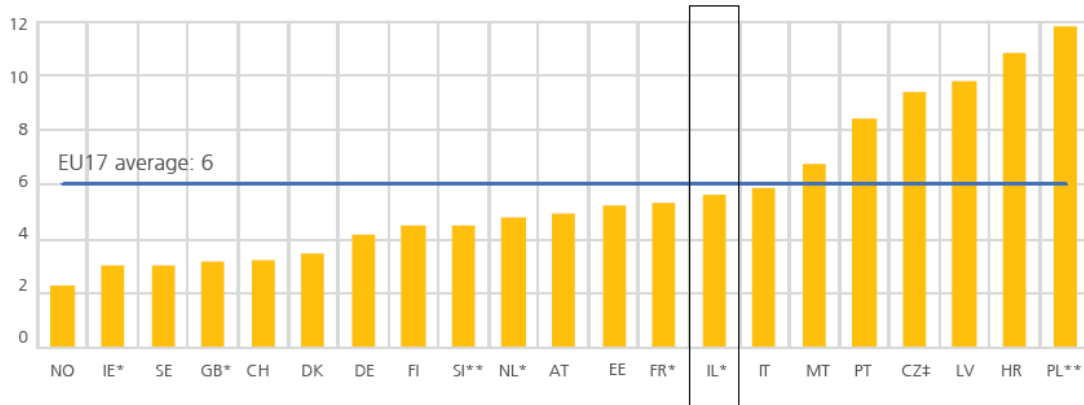

• מקור: המועצה האירופית לבטיחות בדרכים

הרוגים למיליארד קילומטר נסועה: מקום 14 מתוך 21 מדינות

כאשר בוחנים את מספר ההרוגים מתאונות דרכים למיליארד קילומטר נסועה, ישראל ניצבת במקום ה-14 מתוך 21 מדינות אירופה. 5.63 בני אדם נהרגים לכל מיליארד קילומטר נסועה בישראל, מעט מתחת לממוצע מדינות אירופה אשר נאמד בשיעור של שישה הרוגים מתאונות דרכים לכל מיליארד קילומטר נסועה.

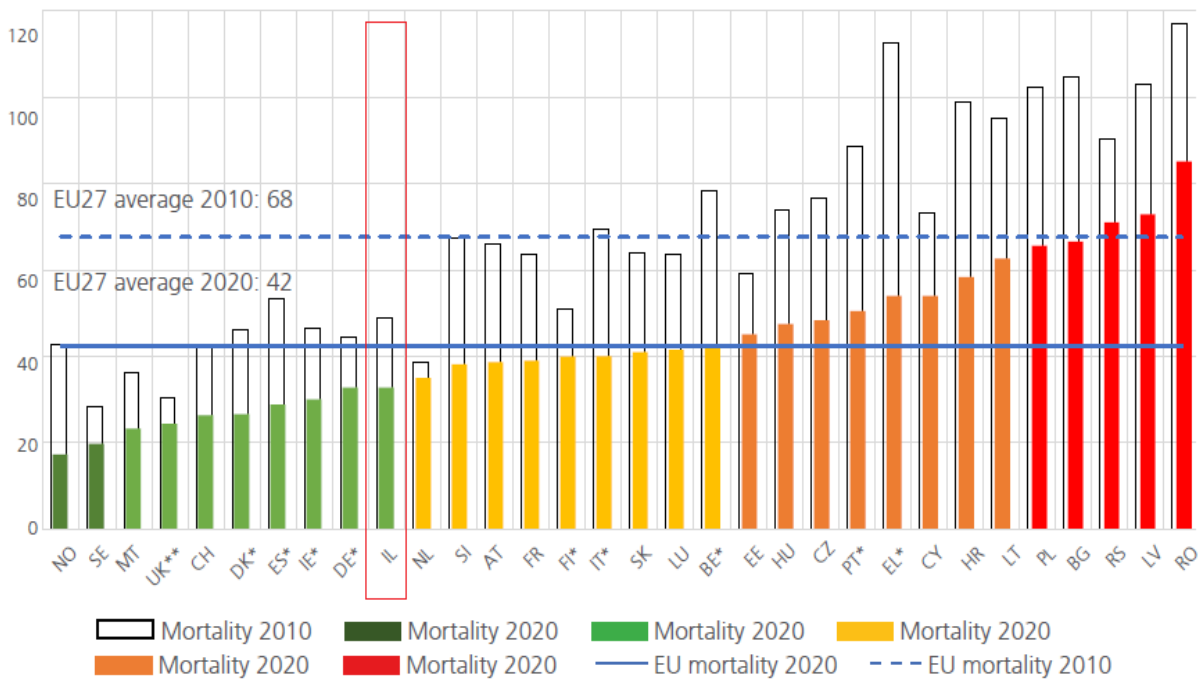
הערה: הנתונים מתייחסים לשנים 2018-2020 באופן כללי ולישראל 2017-2019.

• מקור: המועצה האירופית לבטיחות בדרכים

הרוגים למיליון בני אדם: מקום תשיעי מתוך 32 מדינות

כאשר בוחנים את מספר ההרוגים מתאונות דרכים בהשוואה למיליון בני אדם, ישראל נמצאת במקום התשיעי מתוך 32 מדינות (2018-2020). בישראל נהרגו 32.8 בני אדם בתאונות דרכים לכל מיליון משתמשי דרך בשנת 2020, מתחת לממוצע מדינות אירופה הנאמד ב-42 הרוגים למיליון בני אדם. נורבגיה (17.3) הרוגים למיליון בני אדם), שבדיה (19.8) הרוגים למיליון בני אדם ומלטה (23.3) הרוגים למיליון בני אדם) הציגו בשנת 2020 (שנת קורונה) את הנתונים הטובים ביותר מבין מדינות אירופה.

⁴¹ DGT, Siniestralidad a 24h en vías interurbanas durante el ESTADO DE ALARMA por el COVID-19 Datos provisionales, <https://bit.ly/25RZ45M>

• מקור: המועצה האירופית לבטיחות בדרכים

המאבק בתאונות הדרכים באירופה

18,844 בני אדם איבדו את חייהם בתאונות דרכים באירופה בשנת 2020, ירידה של 37% בהשוואה לשנת 2010. חייהם של מעל ל-50 אלף בני אדם ניצלו בתקופת הזמן הזאת. במועצה האירופית לבטיחות בדרכים מעריכים כי צמצום מספר ההרוגים מייצג חסכון כלכלי של מעל ל-150 מיליארד יורו באותן שנים.

כל המדינות הצליחו להוריד את מספר ההרוגים מתאונות דרכים בשנת 2020 בהשוואה לשנת 2010. רק מדינה אחת באיחוד האירופי הגיעה אל היעד ואף עברה אותו – יוון, עם ירידה של 54% בהרוגים בדרכים. נורבגיה, מדינה שאינה איחוד האירופי, צמצמה את מספר ההרוגים בדרכים ב-55% מאז 2010. פורטוגל, ספרד, קרואטיה, בלגיה, סלובניה, איטליה, ליטא, בולגריה, דנמרק, אוסטריה והונגריה השיגו ירידה מעל הממוצע של האיחוד האירופי (37%), בעוד שאר המדינות התקדמו במידה פחותה.

כאשר פורטים את נתוני השינוי בהרוגים על פני שנים ניתן לראות כי הירידה בהרוגים בשנת 2020 הייתה החדה ביותר בהשוואה לשאר השנים. לשם השוואה, הירידה בהרוגים בין השנים 2018-2019 הסתכמה ב-3% ואילו בשנת 2020 נרשמה ירידה של 17% בהרוגים מתאונות דרכים, אשר הושגה בשל הסגרים אשר ליוו את מגפת הקורונה, ולא בשל שיפור מצב הבטיחות בדרכים.

כאשר בוחנים את השינוי בפצועים קשה מתאונות דרכים בין השנים 2010-2020, עולה כי 25 מדינות מתוך 28 מדינות אירופה, רשמו ירידה ופחתה בפצועים קשה. בסך הכול ירידה במספר הפצועים קשה נרשמה בשיעור ממוצע של 14%.

במאי 2018 אימצה הנציבות האירופית את תכנית הפעולה האסטרטגית לבטיחות בדרכים של האיחוד האירופי, הכוללת יעד חדש להפחתת מקרי מוות בדרכים בשיעור של 50% עד שנת 2030 בהשוואה לשנת 2020, וכן לראשונה אומץ גם יעד ירידה דומה במספר הנפגעים קשה.

במועצה האירופית לבטיחות בדרכים מציינים כי יש צורך ברצון ומאמץ פוליטי עז, וכמו כן בצעדים דחופים בכל מדינות האיחוד האירופי, בכדי

להגיע ליעדים החדשים בעשור הקרוב ולהשיג את ההמשכיות בשיפור הבטיחות בדרכים.

המלצות:

מחברי הדו"ח ממליצים למועצה האירופית הכללית לקבוע יעד הפחתה של 50% בהרוגים עד 2030 וכמו כן להטמיע אסטרטגיות בטיחות אשר לוקחות בחשבון את השינויים בדפוס התחבורה כגון: תחבורה אוטונומית, עליה בהליכה וברכיבה על אופניים וכלים חשמליים.

המלצות מחברי הדו"ח לממשלות:

- לאמץ ולהטמיע את גישת ה-SAFE SYSTEM. גישה מערכתית כוללת של בטיחות בדרכים.
- לשאוף ולחפש דרכים להאיץ את ההתקדמות בכל האמצעים האפשריים לרבות חקיקה בנושאי אסטרטגית אכיפה מומלצת.
- מתן תקציבי ממשלה אשר יאפשרו הצבת מטרות והשגתן.
- לעשות שימוש בנתונים שנאספו לעדכון המדיניות ולבחור את האמצעים על בסיס מחקרים ובדיקת עלות תועלת, כולל בחינת הירידה בפצועים קשה, בקבלת ההחלטות על האמצעים האפקטיביים.
- לאמץ תכניות לבטיחות בדרכים כולל הצבת יעדים לירידה בפצועים קשה וזאת בנוסף לירידה בהרוגים. יש לקבוע יעדי משנה כמותיים על בסיס מדדי ביצוע.
- לבצע בדיקה כמותית מעמיקה של האסטרטגיות הקיימות לבטיחות האפקטיביות שלהן.

סיכום

הדו"ח שפרסמה המועצה האירופית לבטיחות בדרכים לאחרונה, מסכם את כשרת הדרך שעברו מדינות אירופה בעשרים השנים האחרונות במאבקם בתאונות הדרכים.

בשינוי מספר ההרוגים והפצועים קשה מתאונות דרכים – המדד המרכזי בדו"ח, ישראל משתרכת מאחורי כמעט כל מדינות אירופה. במהלך שני העשורים האחרונים נרשמה ירידה במספר ההרוגים מתאונות דרכים בישראל, אך לעומת שאר מדינות אירופה מדובר בירידות מתונות, ברובן הגדול מתחת לממוצע. בחינת פרמטרים השוואתיים נוספים מראה כי ישראל נמצאת קרוב לממוצע ההרוגים לכל מיליארד קילומטר נסועה או מיליון בני אדם.

נתוני הדו"ח מהווים ציון נכשל לאסטרטגיה שנוקטת מדינת ישראל בשני העשורים האחרונים בניסיון לצמצם את הקטל בדרכים. מחברי הדו"ח אף מציינים כי לא ניתן יהיה להצליח בהשגת המטרות והיעדים בעתיד ללא הירתמות הדרג הפוליטי למשימה.

המאבק בתאונות הדרכים הוא מאבק הקשור לבריאות הציבור, בדיוק כמו מגפת הקורונה. מדינת ישראל הוכיחה כי כאשר היא שמה לה למטרה להציל חיים ומשלבת זרועות באחידות להשגת המטרה, ניתן להצליח ולהציל חיים. הדרך להצלחה עוברת דרך קובעי המדיניות. בידי הדרג הפוליטי טמון המפתח להצלחת התהליך. באחריותם לבנות מערכת בטיחותית אשר תאפשר הליכה בטוחה ברגל, רכיבה על אופניים או נסיעה ברכב ללא סכנה.

עיקרי הדו"ח אשר הובאו במסמך זה מהווים קריאת השכמה לכל הגופים העוסקים בבטיחות בדרכים בישראל. על הממשלה לאשר בהקדם את התכנית הלאומית לבטיחות בדרכים ולאמץ את יעדי האיחוד האירופי לצמצום ההרוגים והפצועים קשה בעשור הקרוב. במקביל, יש להגדיל את הכסף שמועבר לטובת שיפור הבטיחות בדרכים ולהפנות לכך את כל המשאבים הנדרשים.

בברכה,

עוז דרור,

סמנכ"ל אסטרטגיה ותקשורת,

עמותת אור ירוק